

JAARVERSLAG 2023
COMMISSIE VAN TOEZICHT
BIJ HET DETENTIEHUIS TE KORTRIJK

Inhoud

1.	De Commissie van Toezicht.....	1
1.1.	Samenstelling.....	1
1.2.	Werking.....	1
1.3.	Behandeling van verzoeken van bewoners.....	2
2.	Het detentiehuis.....	2
3.	Het toezicht.....	6
3.1.	Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT's.....	6
3.2.	Transversaal thema van het jaar 2023: staking en minimale dienstverlening 6	
4.	Het beklagrecht.....	6
5.	De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2023	7
6.	Belangrijkste uitdagingen van de CvT en belangrijkste werkdomeinen voor het jaar 2024.....	7

1. De Commissie van Toezicht

1.1. Samenstelling

- Raphaël Cooman	Voorzitter/Jurist CVT
- Joost Bonte	Ondervoorzitter/lid KC
- Valerie Zyde	Commissielid/Secretaris
- Frans Baccarne	Arts CVT
- Jonathan Huysentruyt	Jurist CVT/Voorzitter KC
- Caroline Van Holme	Commissielid/lid KC
- Stijn Raepsaet	Commissielid
- Ann Deven	Commissielid
- Philippe Deridder	Commissielid/Spoc IT

1.2. Werking

De Commissie van Toezicht (hierna CvT) werd geïnstalleerd bij de opening van het detentiehuis op 01.09.22.

De CvT komt maandelijks samen de tweede woensdag van de maand van 18.00 uur tot 20.00 uur.

De opkomst is goed te noemen, met gemiddeld één tot twee afwezige leden.

Naast de maandelijkse CvT vergadering met alle leden, is er maandelijks ook een voorzittersoverleg met de directie.

Dit kan aanzien worden als een goede praktijk en zorgt ervoor dat:

- Thema's/problematieken rechtstreeks bij de directie kunnen worden aangekaart.
- Gevoelige thema's worden besproken.
- Het zorgt voor de opbouw van een vertrouwensband tussen de Voorzitter en de directie en zorgt ook voor een centraal aanspreekpunt tussen CvT en Directie.

Daarnaast is er het maandcommissariaat, waarbij in beurtrol een commissielid wekelijks het detentiehuis bezoekt.

1.3. Behandeling van verzoeken van bewoners

Door de bewoners werden geen schriftelijke grieven/opmerkingen geformuleerd in 2023.

Een aantal mondelinge opmerkingen werden gedaan inzake voeding (niet halal, te weinig), hoewel de meerderheid daaromtrent aangaf tevreden te zijn.

Eind 2023 klaagden enkele bewoners mondeling over het gebruik van flakka door paar medebewoners: betrokkenen werden onmiddellijk overgeplaatst.

2. Het detentiehuis

Het detentiehuis is een kleinschalige, gesloten inrichting met een capaciteit tot 57 bewoners, sinds september tot 77.

In september werd een aparte vleugel voor vrouwelijke bewoners afgewerkt; deze vleugel heeft een capaciteit tot 20 bewoners, waardoor de capaciteit opgeschaald werd naar 77 personen (zie verder).

Het detentiehuis biedt opvang aan personen met een gevangenisstraf van maximum drie jaar, die niet vluchtgevaarlijk zijn en geen seksuele- of terreurmisdrijven hebben gepleegd.

Het detentiehuis bevindt zich op de site van het voormalig woonzorgcentrum Lichtendal.

Het detentiehuis wordt gehuurd en het huurcontract loopt af in 2027.

Er wordt gewerkt in vier leefgroepen: twee van acht bewoners, twee van twaalf bewoners; daarnaast zijn er negen flats (één voor ongestoord bezoek) waar in totaal zeventien personen kunnen verblijven.

De bewoners staan zelf in voor het onderhoud van het gebouw en huishoudelijke taken.

Het detentiehuis beschikt over vier polyvalente zalen met kitchenette.

De middagmalen worden sinds 1 juni tijdens werkdagen aangeleverd door een externe cateraar; in het weekend koken de bewoners zelf, in het bijzijn van een detentiebegeleider; bij het dagelijks bewonersoverleg wordt overeengekomen wie gaat koken.

Ontbijt en avondmaal bereiden de bewoners zelf.

Het aantal bewoners steeg geleidelijk in 2023: van 6 bewoners op 01.01.23 naar 35 op 31.12.23.

In juni kwam de eerste vrouwelijke bewoner aan en op 31.12.23 verbleven 3 vrouwelijke bewoners in het detentiehuis.

Ofschoon de aparte vleugel voor vrouwelijke bewoners is afgewerkt, werd deze nog niet in gebruik genomen, wegens een beperkte instroom te wijten aan:

- Een strafmaat onder de 3 jaar komt minder vaak voor bij vrouwen.
- Vrouwelijke bewoners verkiezen reclassering in een instelling nabij de verblijfplaats van hun kinderen.
- Psychische problematieken.

En anderzijds wegens onvoldoende personeel voor bewaking van deze aparte vleugel.

De vrouwelijke bewoners verblijven op een aparte sectie op de mannenafdeling, ofschoon aparte leefruimte en tuin.

De gemiddelde verblijfsduur van een bewoner is 77 dagen.

In 2023 was er een instroom van 105 personen en een uitstroom van 79 personen.

Er vonden 18 gedwongen overplaatsingen plaats wegens diverse inbreuken, hoofdzakelijk wegens druggebruik, agressie (o.a. ook door alcoholmisbruik).

Het detentiehuis telde 01.01.23: 2 directieleden; 4 administratief medewerkers, 1 planner, 2 coördinatoren, 36 detentiebegeleiders en 4 leden van de psychosociale dienst.

Op 31.12.23 bedroeg het aantal detentiebegeleiders 46.

Naast bovenstaande medewerkers van FOD Justitie, zijn er ook externe medewerkers (Centrum Geestelijke Gezondheidszorg, Vlaamse Gemeenschap, ..).

Het detentiehuis beschikt over een dokterskabinet; twee artsen komen op vaste tijdstippen en er is een samenwerking met Thuisverpleging Top Team; zij komen dagelijks langs voor medicatie en basiszaken; zij verwittigen ook een arts wanneer een consult nodig is; binnen de 24 uur is er een arts; de huisartsenwachtdienst is ook beschikbaar.

In 2023 kwam het Mobiel Crisis Team van AZ Groeninge te Kortrijk, langs voor psychische bijstand van twee vrouwelijke bewoners.

Alle bewoners worden gescreend, alvorens ze naar het detentiehuis komen.

Iedere veroordeelde dient zich in eerste instantie aan te melden bij een klassieke penitentiaire inrichting; daar wordt nagegaan of de persoon in aanmerking komt voor een verblijf in het detentiehuis.

Zo ja, dan volgt er een gesprek met het detentiehuis om te bekijken wie de persoon is en om af te toetsen of deze akkoord gaat met de visie van het detentiehuis; hierbij wordt het doel van het detentiehuis verduidelijkt: namelijk het leven in gemeenschap en het actief werken aan de re-integratie.

Het is ook mogelijk dat een bewoner eerst enkele maanden in een klassieke inrichting verblijft, om dan naar het detentiehuis te verhuizen, mits men akkoord gaat met de visie van het detentiehuis en aan de voorwaarden wordt voldaan namelijk. geen vluchtgevaar, geen seksuele- of terroristische misdrijven.

Tot slot dient betrokkene ook zelf te willen verblijven in het detentiehuis.

In het detentiehuis wordt sterk ingezet op autonomie en responsabilisering van de bewoners.

Door zoveel mogelijk het gewone dagdagelijks leven te behouden, wordt er getracht de detentieschade te vermijden.

Bijvoorbeeld: wanneer een bewoner een stabiele werkrelatie had, wordt geprobeerd dat dit werk behouden blijft en er kan gewerkt worden onder beperkte detentie.

De bewoners mogen GSM, laptop bijhouden voor vrije toegang op het internet (bijv. om te solliciteren); zowel de bewoners als de begeleiders dragen hun dagdagelijkse kledij.

Vanaf de eerste dag ligt de nadruk op re-integratie, ook in de familiale context.

Deze aanpak wordt door quasi alle bewoners als zeer positief ervaren.

Nieuwkomers komen in een leefgroep terecht en worden er opgevolgd door de detentiebegeleiders en de psychosociale dienst: zij gaan na wat de problemen zijn, wat de sterktes zijn en stippelen, o.a. op basis hiervan, een detentieplan uit.

Er werd in 2023 gestart met de uitwerking van de detentieplanning (wat niet evident is gezien het relatief kort verblijf van de bewoner).

Naast integratie, is ook herstel van slachtoffers belangrijk; daartoe zal de financiële situatie van de bewoner in kaart gebracht worden en zal bekeken worden hoe dit herstel aan te pakken of, hoe de schulden te saneren (bijv. via collectieve schuldenregeling).

De detentiebegeleiders staan 24 uur op 24 uur, 7 dagen op 7, in voor het dagelijks regime; zij volgen elke bewoner elke dag persoonlijk op, en ondersteunen deze in hun re-integratietraject.

De detentiebegeleiders zien erop toe dat de bewoners de huishoudelijke taken doen en helpen bij het zoeken naar o.a. opleidingen en werk.

De bewoner moet bezoek vooraf reserveren en de bezoeker dient bezoektoelating te hebben van de directie.

Er is dagelijks tafelbezoek mogelijk in de gemeenschappelijke ruimte; elke bewoner kan dagelijks 1 uur tafelbezoek hebben.

Elke bewoner kan maandelijks max. 3 keer ongestoord bezoek van 2 uur hebben.

Er is nog geen vast kinderbezoek; dit wordt vooralsnog sporadisch georganiseerd.

Het detentiehuis is dagelijks toegankelijk voor advocaten.

Bij aankomst ontvangen de bewoners een uitgebreide infobrochure, met alle nodige informatie over de visie van het detentiehuis, het gemeenschapsregime, verbod op alcohol/drugs, activiteiten, controle op aanwezigheid, ...).

Deze brochure omvat ook documentatie omtrent de werking van de CVT, met o.a. een grievenformulier en een klachtenformulier.

Deze infobrochure is geen vervanging van het huishoudelijk reglement; beiden zijn complementair; het huishoudelijk reglement van het detentiehuis werd ingevoerd bij Ministeriele Omzendbrief van 07.11.23.

Voor de mobiliteit van de bewoners, beschikt het detentiehuis over 21 fietsen en 1 multi purpose voertuig.

3. Het toezicht

3.1. Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT's

Op 31.12.23 verbleven 35 bewoners in het detentiehuis op een totale capaciteit van 77 personen, waardoor er voor meer dan de helft onderbezetting is (zie punt 5).

De bewoners ervaren hun verblijf als zeer positief en constructief.

Het initiële wantrouwen van de buurtbewoners is grotendeels weggevloeid.

De Sharepoint wordt door de commissieleden geleidelijk aan ervaren en toegepast.

Weliswaar valt op te merken dat de vrouwelijke bewoners geen toegang hebben tot de flats, omwille van veiligheidsredenen eigen aan de structuur van het gebouw en de ligging van de flats: de bewoners van de flats maken ook gebruik van de gemeenschappelijke ruimte voor mannelijke bewoners.

3.2. Transversaal thema van het jaar 2023: staking en minimale dienstverlening

De dienstverlening ondervond geen hinder.

4. Het beklagrecht

De klachtencommissie ontving 4 klachten, waarvan er 3 (van dezelfde klager) niet tot een uitspraak leidden, wegens klachtafstand.

1 klacht werd ontvankelijk verklaard, doch afgewezen als ongegrond.

Deze uitspraak met referte KC 37/23-0003 is terug te vinden op de website van de CTRG, onder de rubriek rechtspraak.

5. De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2023

Het detentiehuis is nog steeds onderbezet.

Het selectie criterium van een maximale strafmaat van 3 jaar is te laag; dit valt nog meer op bij de vrouwelijke bewoners (3 op 31.12.23); om die reden wordt de aparte vleugel nog niet gebruikt (zie hoger).

M.a.w. lijkt het aangewezen om voor toegang tot het detentiehuis de strafmaat hoger te leggen, zodat een efficiëntere bezetting mogelijk is.

Gezien de heropening van de penitentiaire inrichting te leper op 01.01.24, zullen ook een aantal personeelsleden (interne en externe diensten) terugkeren naar leper, waardoor een aantal plaatsen opnieuw zullen dienen ingevuld te worden.

6. Belangrijkste uitdagingen van de CvT en belangrijkste werkdomeinen voor het jaar 2024

De Basiswet is eveneens van toepassing op het detentiehuis.

Het blijft een uitdaging om deze Basiswet te doen inpassen in de filosofie van het detentiehuis, want het regime verloopt volgens een ruimere interpretatie ervan, wat betreft de rechten van de gedetineerden.

Hierdoor zijn bepaalde bepalingen uit de Basiswet, niet zomaar te vertalen in de praktijk van een detentiehuis:

- Het klassieke tuchtsysteem is moeilijk toepasbaar in leefgroepen.
- Een prikkelluwe ruimte is voorzien om een moment van "afkoeling" in te lassen in geval van geëxciteerd gedrag; de bewoner kan ook op eigen initiatief verblijven in deze ruimte.

In 2023 werd in een isoleercel voorzien: dit in geval van ernstige

agressie en in afwachting komst van de politionele diensten; het is niet de bedoeling dat de bewoner er voor langere tijd verblijft.

- Het invullen van het detentieplan is niet eenvoudig gezien het te verwachten korte verblijf van de bewoners in het detentiehuis.

Er is één officieel gedetineerdenoverleg per jaar ; weliswaar is er wekelijks contacten met de leefgroepen om na te gaan wat er bij de groepen leeft.

Er wordt wel overwogen om het gedetineerdenoverleg op meer regelmatige basis te laten plaatsvinden ; de Commissie zal daarvan worden ingelicht, zodat er een commissielid de vergadering kan bijwonen.

Bij een volledige bezetting gaan deze punten nog meer tot uiting komen.

Grosso modo kan besloten worden dat de bewoners hun verblijf in het detentiehuis als positief en constructief ervaren.